

ΝΤΑΡΙΟ ΦΟ :

«Ο ΤΥΧΑΙΟΣ ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΝΟΣ ΑΝΑΡΧΙΚΟΥ, και μερικών άλλων ανατρεπτικών»

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

Η επαναστατική έκρηξη του 1968 δεν περιορίστηκε στον Γαλλικό Μάη. Αγκάλιασε όλο τον κόσμο: Ιαπωνία, Γερμανία, Γιουγκοσλαβία, Πολωνία, Λατινική Αμερική, ΗΠΑ και, φυσικά, τη γειτονική Ιταλία. Ο ιταλικός Μάης, εξαιτίας της φύσης της ιταλικής κοινωνίας, κράτησε περισσότερο και ήταν πιο εκρηκτικός: οι εργάτες κάνουν μαζικά "άγριες" απεργίες¹, οι νέοι, οι φοιτητές, οι μαθητές, οι γυναίκες, οι φυλακισμένοι, οι ψυχασθενείς και όλοι οι "παρίες" της κοινωνίας ξεσηκώνονται. Πραγματοποιούνται μερικές θεσμικές αλλαγές, ο κόσμος όμως, δεν αρκείται σ' αυτές. Αρνείται ριζικά και μαζικά τις καθημερινές συνθήκες ζωής στην κοινωνία της μισθωτής εργασίας. Για ν' αμυνθεί απέναντι στους φασίστες και την αστυνομία αρχίζει να εξοπλίζεται. Ξεσπών ταραχές στις φάμπρικες, στις φυλακές, στους δρόμους. Η κατάσταση ξεφεύγει απ' τον έλεγχο του κράτους, αλλά και του ΚΚΙ και της συνδικαλιστικής γραφειοκρατίας.

Μέσα στο 1969, οι αρχές παραπέμπουν στα δικαστήρια 10.000 εργάτες- οι δίκες, φυσικά, δεν γίνονται ποτέ. Στις 19 του Νοέμβρη, γίνεται στο Μιλάνο μεγάλη απεργία και συγκέντρωση για το ζήτημα των ενοικίων. Έχουν προηγηθεί συγκεντρώσεις, απεργίες και κάθε λογής εκδηλώσεις, που σκοπό έχουν να κάνουν τους ανθρώπους ν' αποκτήσουν ξανά τον έλεγχο πάνω σ' όλες τις πτυχές της ζωής τους. Η κατάσταση φαίνεται καθαρά πως ξεφεύγει από τον έλεγχο του κράτος και των θεσμοθετημένων εξουσιών. Η Ιταλία οδεύει προς την επανάσταση. Το κράτος περνά στην επίθεση. Για να "παγώσει" τον κόσμο, πρέπει να προκαλέσει ένα απρόοπτο και τραυματικό γεγονός.

Στις 12 Δεκέμβρη του 1969, το κράτος "ρίχνει την πρώτη κανονιά του εμφυλίου πολέμου" (Τζ. Σανγκουινέτι). Μια βόμβα εκρήγνυται στην Αγροτική Τράπεζα του Μιλάνου, στην Πιάτσα Φοντάνα: 9 νεκροί και 100 τραυματίες. Μια άλλη βόμβα, στην Εμπορική Τράπεζα, στην πλατεία της Σκάλας του Μιλάνου, δεν εκρήγνυται. Δυο βόμβες στη Ρώμη, μια στην Τράπεζα Εργασίας και μια στο μνημείο του Άγνωστου Στρατιώτη, έχουν περί τους είκοσι τραυματίες. Οι εκρήξεις αυτές των βομβών είναι πράξεις α μ υ ν τ ι κ ή ς τρομοκρατίας (Τζ. Σανγκουινέτι). Σ' αυτήν προσφεύγουν μόνο τα κράτη και αντικείμενο της είναι ο πληθυσμός στο σύνολο του. Υπεύθυνοι, κατά συνέπεια, για τις βόμβες είναι το ιταλικό κράτος και οι μυστικές του υπηρεσίες. Η άποψη αυτή είναι τεκμηριωμένη (βλ. βιβλιογραφία). Οι εκρήξεις βομβών που προηγήθηκαν, όπως λογου χάρη στις 25 του Απρίλη του 1969 (στο Πανηγύρι και στην Τράπεζα του Σταθμού του Μιλάνου) και τον Αύγουστο (στα τρένα), είναι "πρόβα τζεενεράλε" πριν απ' το φοβερό τούτο χτύπημα.

Η αστυνομία συλλαμβάνει στο Μιλάνο τον "αναρχικό σιδηροδρομικό" Τζουζέπε Πινέλι, ή Πίνο όπως τον έλεγαν οι φίλοι του, έγγαμο με δυο θυγατέρες και πάει να του φορτώσει την ευθύνη για τις βόμβες. Οι αρχές "βασίζονται" στην κατηγορία στο ότι είχε κάνει ένα αδικαιολόγητο ταξίδι στη Ρώμη τον Αύγουστο, τότε που είχαν τοποθετηθεί οι βόμβες στα τρένα. Ο Πινέλι έχει άλλοθι: έπαιζε χαρτιά με κάτι γέρους συνταξιούχους σ' ένα καφενείο όλη τη μέρα στις 12 του Δεκέμβρη. Η μαρτυρία των συνταξιούχων χαρακτηρίζεται "αναξιόπιστη" και δε λαμβάνεται υπόψη. Παράλληλα, συλλαμβάνεται στη Ρώμη ο "αναρχικός χορευτής" Πιέτρο Βαλπρέντα, που κατηγορείται κι αυτός για τη βόμβα της Πιάτσα Φοντάνα. Ένας ταξιτζής, τον αναγνώρισε δήθεν στο Μιλάνο και υποστηρίζει ότι τον πήρε ταραγμένο από την Πιάτσα Φοντάνα. Στις 15 του Δεκέμβρη, στις 12 παρά 3 τη νύχτα, η Διοίκηση της Αστυνομίας του Μιλάνου καλεί ασθενοφόρο. Στις 12 και 2, αυτόπτες μάρτυρες βλέπουν να ρίχνεται στην αυλή του κτιρίου από το τέταρτο πάτωμα ο Πινέλι. Τα στοιχεία δείχνουν ότι, στη διάρκεια της ανάκρισης, ο επιθεωρητής Καλαμπρέζε έδωσε στον Πινέλι μια κοφή στο λαιμό και τον σκότωσε. Μεσ στην αναμπουμπούλα, κάποιος αστυνομικός κάλεσε ασθενοφόρο. Έπειτα, όμως, οι αστυνομικοί σκέφτηκαν να σκηνοθετήσουν "αυτοκτονία" του Πι-νέλι. Τον πέταξαν νεκρό στο κενό και υποστήριξαν ότι "πήδηξε μονάχος του απ' το ανοιχτό παράθυρο".

Ακολουθούν μια σειρά από γεγονότα: Ο Βαλπρέντα φυλακίζεται και δικάζεται μόλις τον Φλεβάρη του 1972. (Στο μεταξύ, οι μυστικές υπηρεσίες έχουν δολοφονήσει τον ταξιτζή, που δήθεν τον είχε αναγνωρίσει). Το επίσημο όργανο των αναρχικών "Ουμανιτά Νόβα", στο τεύχος του Δεκέμβρη του 1969, διαχωρίζει τη θέση τους από τον "τρομοκράτη" Βαλπρέντα. Στις 19 του Δεκέμβρη του 1969, οι εργάτες μετάλλου αναστέλλουν την προγραμματισμένη τους απεργία. Το ΚΚΙ μιλάει για "φασιστικό κίνδυνο" και ξαναμαντρώνει τον κόσμο. (Έχει προηγηθεί, μέσα στα 1969, μια απόπειρα πραξικοπήματος του "μαύρου πρίγκηπα" Βαλέριο Μποργκέζε, που τον

¹ Απεργίες εναντίον της εργοδοσίας, αλλά και των εργατικών γραφειοκρατικών συνδικάτων.

βοήθησαν οι μυστικές υπηρεσίες κι η ελληνική χούντα). Το Μάη του 1972, δολοφονείται ο επιθεωρητής Λουίτζι Καλαμπρέζε. Δέχεται τρεις σφαίρες το πρωί, την ώρα που βγαίνει απ' το σπίτι του. Δολοφονείται ο δικαστικός Αλεσαντρίν, που είχε αναλάβει να επανεξετάσει την υπόθεση της βόμβας στην Πιάτσα Φοντάνα (μια "στημένη" δίκη είχε στείλει την υπόθεση στο αρχείο), κι είχε αρχίσει ν' ανακρίνει τον τότε αρχηγό της ΣΙΔ (ΚΥΠ) ναύαρχο Ένκε, για τις ψευδείς μαρτυρίες που είχε δώσει στη "στημένη" δίκη. "Αυτοκτονούν" μια σειρά αξιωματικοί της ΣΙΔ. Δολοφονείται ο φασίστας Νάρντι, στον οποίο αποδόθηκε η δολοφονία του Καλαμπρέζε. Δολοφονούνται κάμποσοι δικαστικοί, ανάμεσα τους κι ο Οκόρσιο, που ήταν υπεύθυνος για την τρίχρονη προφυλάκιση του Βαλπρέντε. Ο στόχος όλων αυτών των ενεργειών πετυχαίνεται: το επαναστατικό κίνημα στην Ιταλία, προσωρινά, νικιέται.

Στο έργο που ακολουθεί, ο Φο πραγματεύεται την "υπό-θεση Πινέλι". Τα γεγονότα που αναφέρει είναι πραγματικά και, μ' ορισμένα λεκτικά του παιχνίδια, παραπέμπει στους πραγματικούς στόχους. (Λ.χ. ο επιθεωρητής Πιζάνι, από την Πίζα δηλαδή, αστειεύεται για την Καλάμπρια). Το έργο παρακολούθησαν στην Ιταλία πάνω από ένα εκατομμύριο θεατές και βοήθησε να ξεσκεπαστεί η κρατική σκευωρία. Τελειώνουμε με αποσπάσματα από ένα κείμενο, που μοίρασαν οι *Καταστασιακοί* στο Μιλάνο στις 19 του Δεκέμβρη του 1969. Πρόκειται για μια προκήρυξη με τίτλο το «Ράιχσταγ καίγεται»:

"Μπροστά στο ανέβασμα του επαναστατικού κινήματος, παρόλες τις προσπάθειες των συνδικάτων και των γραφειοκρατών της παλιάς και της νέας αριστεράς να το επαναφομοιώσουν, η εξουσία οδηγείται μοιραία να παίζει αυτή τη φορά το ψεύτικο χαρτί της τρομοκρατίας... Η ιταλική αστική τάξη του 1969... δεν έχει πια ανάγκη από τα σφάλματα των παλιών αναρχικών για να βρει μια πρόφαση και να υλοποιήσει την ολοκληρωτική της φύση, παγιδεύοντας τους νέους αναρχικούς με μίαν αστυνομική σκευωρία... Η μπόμπα του Μιλάνου έσκασε εναντίον του προλεταριάτου. Προορισμός της ήταν να χτυπήσει τα λιγότερο ριζοσπαστικοποιημένα στρώματα του πληθυσμού, ώστε να τα κάνει να συμμαχήσουν με την εξουσία, και να καλέσει σε συσείρωση την αστική τάξη...: καθόλου τυχαία, σφαγή στους αγρότες (Αγροτική Τράπεζα) και μονάχα εκφοβισμός στους αστούς (μπόμπα που δεν έσκαε στην Εμπορική Τράπεζα). Τα άμεσα όσο και τα έμμεσα αποτελέσματα που είχαν οι απόπειρες ήταν σκόπιμα... Μα η ιταλική αστική τάξη είναι η πιο άθλια αστική τάξη της Ευρώπης. Ανίκανη σήμερα να τρομοκρατήσει ενεργητικά το προλεταριάτο, καταφεύγει στο μόνο όπλο που της απομένει: μεταδίδει στην πλειονότητα του πληθυσμού την παθητική της τρομοκρατία, τον φοβερίζει με τον μπαμπούλα του προλεταριάτου. Ανίσχυρη κι αδέξια, στην προσπάθεια της να εμποδίσει μ' αυτό τον τρόπο την ανάπτυξη του επαναστατικού κινήματος και συνάμα να δημιουργήσει για τον εαυτό της μια δύναμη που δεν έχει, κινδυνεύει ν' αποτύχει και στα δυο. Έτσι πρέπει να' πεσαν στο λάθος οι πιο προχωρημένες φατρίες της εξουσίας (εσωτερικές ή παράλληλες...). Η υπερβολική αδυναμία ξαναφέρει την ιταλική αστική τάξη στο έδαφος της αστυνομικής υπερβολής- καταλαβαίνει ότι η μόνη της δυνατότητα να βγει από ένα ψυχομαχητό δίχως τέλος είναι να διακινδυνεύσει να τερματίσει ευθύς το ψυχομαχητό της.

Έτσι, η εξουσία πρέπει να κάψει απ' την αρχή κιόλας το τελευταίο χαρτί, που θα μπορούσε να παίζει πριν από τον εμφύλιο πόλεμο, ή πριν από ένα πραξικόπημα για το οποίο είναι ανίκανη, δηλαδή το διπλό χαρτί του ψεύτικου "αναρχικού κινδύνου" (για τη δεξιά) και του ψεύτικου "φασιστικού κινδύνου" (για την αριστερά), με σκοπό να μασκαρέψει και να κάνει δυνατή την αντεπίθεση της εναντίον του αληθινού κινδύνου: του προλεταριάτου. Επιπλέον, η πράξη που μ' αυτήν η αστική τάξη προσπαθεί σήμερα να ζορκίσει τον εμφύλιο πόλεμο είναι στην πραγματικότητα η πρώτη πράξη του εμφυλίου πολέμου... Επομένως, για το προλεταριάτο το θέμα δεν είναι πια να τον αποφύγει ούτε να τον αρχινίσει, αλλά να τον κερδίσει.... Έχει αρχίσει πια να καταλαβαίνει ότι δεν μπορεί να τον κερδίσει με τη μερική βία, αλλά με την ολική αυτοδιαχείριση της επαναστατικής βίας και με το γενικό εξοπλισμό των εργαζομένων, που οργανώνονται στα Εργατικά Συμβούλια. Το προλεταριάτο, λοιπόν, ξέρει πια πως πρέπει ν' απορρίψει μια για πάντα, κάνοντας την επανάσταση, τόσο την ιδεολογία της βίας όσο και τη βία της ιδεολογίας... Σύντροφοι, μην αφήσετε να σας σταματήσουν εδώ... Ζήτω η απόλυτη εξουσία των Εργατικών Συμβουλίων!"

B. T., Σεπτέμβρης 1987. [Dario Fo - *Morte accidentale di un anarchico*, 1970] ελλην.εκδ. Κατσάνος 1987.

http://ipposd.files.wordpress.com/2009/12/dario_fo_tyxaios_8anatos_enos_anarxikou.pdf

ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ